

L'almadrava

(ALDC, VIII, 1740. L'almadrava)

L'almadrava és un “clos amb compartiments fet de xarxes, establert generalment prop de la costa, i destinat a la pesca de tonyines i altres espècies migratòries” (DECat); el mot deriva de l'ar. andalusí ALMADRÁBA ‘lloc on es bat i es donen cops’, de l'arrel DRB ‘lloc on es lluita o colpeja’ (DECat, Corriente), dit així perquè les tonyines que hi agafen són matades a cops o afitorades (DECat; veg. *atonyinar*, it. *far tonnina*, asturià *tollina* ‘pallissa’); la doc. més segura és de 1596 (Conejo da Pena, 2002, II: 62), car la de la var. *almadraga*, de 1372 (Diccionari de rims de J. March), podria referir-se a un altre mot, amb el significat de ‘matalàs, màrtega’, d'un altre origen (cf. Corriente). El mot s'articula amb [b] bilabial (fins en parlars de distinció [b]/[v], veg. eiv. *xà[β]ega* ‘aixàvega’ < ar. XABAKA ‘xarxa, graellat’, Veny, 1999 a: 59), tret del mall., men. i les localitats 180, 184 i 188 que usen la labiodental [v]; altres var.: *aumadrava*, amb vocalització de la *l* implosiva seguida de consonant labial (com *aubercoc* < *albercoc*); *madrava*, per deglutinació del segment inicial, potser interpretat com a article (no sembla resultat directe de l'ar. cl. MADRABA); *madravilla* 70, “per a pescar a la ronsa, movent-se la barca”, amb un suf. castellanitzant (cf. port. *almadrabilha*).

Var. perifràstiques: *almadrava de costa* 79, que indica el lloc; *almadrava de vol* 79 i *aumadrava de cop* 73, referits al sistema de pesca; *madrava real* 70, “més grossa, fermada a la costa”, on el determinant indica ‘de major categoria’. Altres lexemes: *tonaire* 42, doc. al s. XIV, der. de *THUNNARIA (de THŪNNUS ‘tonyina’ ← gr. THYNNUS), que potser és l'origen de l'alg. *tonnària* 85: és discutible la proposta del DECat que el mot hauria pujat des del cat. cap a les costes llenguadocianes i provençals; *moruna* 133 (der. de *moro* < MAURUS), “més petita que la *madrava*”; *sàrsia de batre* 174, amb el nucli procedent del grec bizantí EXÁRTIA ‘aparells nàutics’ i el complement relatiu a la manera com es tracten les tonyines; *bisero* 72, der. de *bis* (< potser cat. ant. *bis* ‘gris fosc’), peix escòmbrid de la família de les tonyines (*Scomber japonicus*), més el suf. cast. -ero (< -ARIU). El descendent romànic sols s'ha mantingut en un punt del cat. central i en alg. enfront dels der. de l'ar., *almadrava*, del men. i mall., on alterna amb *aumadrava*, i *madrava*, que s'estén sobretot per la costa val.; la vinculació semítica es reforça amb la var. *moruna*.

Almadrava és l'únic mot normatiu des del DOrt, 1917.

